

รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัด นครปฐม

แพรวภัทร ยอดแก้ว

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Email : praepattra@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.ความเป็นมาของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม 2. รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม 3.แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง คือ เครือข่ายหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความเป็นมาของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม มาจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม และ 28 สิงหาคม 2527 เห็นชอบในหลักการแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยเจตนารมณ์ของแผนเน้นการพัฒนาวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมให้เป็นระบบ ต่อมาคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2545, วันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2546 และ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 ตามลำดับ ซึ่งได้เห็นชอบให้เพิ่มบทบาทหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นดำเนินงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จึงได้ปรับชื่อให้เหมาะสม เป็น “หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น” อันมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ปัจจุบันหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่ ณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประกอบด้วย 4 แผนงาน คือ แผนงานที่ 1 การบริหารหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น แผนงานที่ 2 การประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม แผนงานที่ 3 การอบรมสัมมนาเผยแพร่ความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม แผนงานที่ 4 การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น แต่ปัจจุบันหน่วยอนุรักษ์ท้องถิ่นดำเนินงานได้ 3 แผนงาน คือ แผนงานที่ 1 3 และ 4 เท่านั้น

3.แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะการจัดการความรู้ (KM) โดยใช้กระบวนการ PDCA กล่าวคือ มีการจัดทำแผน การดำเนินงาน การรายงานผล และการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานไปปรับปรุงแผนงานและพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในปีต่อๆ ไป

คำสำคัญ: หน่วยอนุรักษ์, สิ่งแวดล้อม, ธรรมชาติ, ศิลปกรรมท้องถิ่น, จังหวัดนครปฐม

The operational model of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment, Nakhonpathom Province.

Praepat Yodkaew

Faculty of Humanities and Social Sciences, The Office of Arts and Culture, Nakhonpathom Rajabhat University

Email : praepattra@gmail.com

Abstract

This study was a qualitative research. The objective were to study 1. History of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment 2. The operational model of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment, Nakhonpathom Province 3. Development Guidelines for the Operation of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment in Nakhon Pathom Province. The data were synthesized by content analysis. The sample was selected by purposive sampling from Network of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment, Nakhonpathom Province.

The study revealed that

1. History of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment comes from the Cabinet resolution on May 1 and August 28, 1984, in favor of the principles of environmental conservation development plan With the intention of the plan focusing on the development of environmental conservation methods in the fine arts to be systematic Sub-committees under the National Environment Board on 26 November 2002, 30 January 2003 and 11 February 2003, respectively, which agreed to increase the role Duties of the Environmental Conservation Unit for Local Fine Arts Carry out environmental conservation work concurrently with environmental conservation Therefore have adapted the name appropriately to Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment (LUCNCE) which has an important role in the operation of conservation of natural environment. Currently, Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment, Nakhonpathom Province is located at the Office of Art and Culture in Nakhonpathom Rajabhat University.

2. The operational model of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment, Nakhonpathom Province has implemented according to the Environmental Conservation Development Plan for the Arts consisting of 4 plans, which are Plan 1: Administration of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment. Plan 2: Announcement of the Environmental Conservation Area, Fine Art Program Plan 3: Training Seminar to disseminate knowledge about conservation of natural environment

and arts. Plan 4: Development of information systems for environmental conservation A natural and Local arts. But at present, the conservation unit can operate 3 plans, which are plans 1, 3 and 4 only.

3. Development Guidelines for the Operation of Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment in Nakhon Pathom Province Exchange of knowledge in the form of knowledge Management using PDCA processes, namely the formulation of an operational plan, reporting and performance tracking. In order to get guidelines for operational development to improve the plan and develop the operational model with efficiency and effectiveness in the years to come.

Keywords: Units for Conservation, Environment, Natural, Cultural, Local, Nakhon Pathom Province

1. บทนำ

ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นไทย เป็นมรดกที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์และอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีมาเนิ่นนาน เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมและเป็นเครื่องแสดงความเป็นอารยะของชาติ รวมถึงความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ศิลปวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในสังคม ประเทศที่เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าย่อมมีวัฒนธรรมเป็นรากฐานของสังคมไทย กระทรวงวัฒนธรรมได้มีนโยบายขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563 “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้แผนงานหลัก 3 เรื่อง คือ วิถีถิ่น วิถีไทย วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมอาเซียน และมรดกไทย มรดกโลก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมโลก โดยการสร้างสังคมให้ร่มเย็นเป็นสุข ด้วยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม บนพื้นฐานค่านิยมหลัก 12 ประการ รวมทั้งสร้างรายได้และความมั่นคงจากทุนทางวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติ เกียรติภูมิ และภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ รวมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประเทศไทย 4.0 และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559)

ผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้การขยายตัวของเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของเมืองที่เป็นเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่การพัฒนาทางกายภาพโดยไม่ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่มีความสำคัญในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมโดยรอบแหล่งศิลปกรรมเกือบในทุกพื้นที่ในประเทศไทย ที่สำคัญการขาดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญเหล่านี้ ทำให้เกิดการรุกราน คุกคาม บั่นทอน และทำลายความสวยงาม และความสง่างามของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559: 1)

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรม อันเป็นมรดกของท้องถิ่นและของชาติอยู่ในสถานะที่เสื่อมโทรม ถูกทำลายทั้งโดยธรรมชาติและฝีมือมนุษย์ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสำคัญ และคุณค่าของแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม จึงเกิดการทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมจึงอยู่ในสภาพไม่เหมาะสม เสื่อมโทรม เป็นผลให้ต้องสูญหายหรือหมดคุณค่า หมดความสวยงาม เช่น การทำลายโดยการเปลี่ยนแปลง รื้อถอน ลักลอบ ขุดเจาะ หรือการใช้ที่ดินโดยรอบหรือภายในบริเวณแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมเพื่อเป็นที่จอดรถ จัดสรรเป็นอาคารพาณิชย์ หรือการทำลายอันเนื่องมาจากโครงการต่างๆ ประชิต รุกล้ำกับตัวสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ปัญหาการทำลายเช่นนี้ จึงเป็นปัญหาที่เกินกำลังและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบที่จะดูแลได้ทั้งหมด สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) จึงได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรม โดยมีหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น 76 จังหวัด เป็นองค์กรใน

ท้องถิ่นที่มีบทบาทในการดูแล เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในท้องถิ่น รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้แก่ประชาชน นอกจากนี้จะทำหน้าที่อบรมและประชาสัมพันธ์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมแล้ว หน่วยอนุรักษ์ฯ ยังเป็นหน่วยตรวจสอบดูแล ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมที่ต้นเหตุด้วย ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม จึงมีมติเห็นชอบแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด ในการประชุมครั้งที่ 7/2555 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2555 ตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด ให้หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น 76 จังหวัด ร่วมเป็นภาคีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมกลุ่มจังหวัด เพื่อมีบทบาทในการขับเคลื่อนงานตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด

เจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม แผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด ได้เน้นการเพิ่มบทบาทภาคีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้เป็นที่กว้างขวาง ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการประจำหน่วยอนุรักษ์ฯ จึงสนใจศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม และเป็นฐานข้อมูลเพื่อส่งเสริมงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น รวมทั้งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดนครปฐม เกิดความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด อันทรงคุณค่าของท้องถิ่น โดยร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นของชาติไว้ให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

2.วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

3.นิยามศัพท์

สำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม, 2560: 5) ได้กำหนดนิยามศัพท์ ไว้ดังนี้

สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment)

หมายถึง ธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิทยาการและสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้อง เป็นสัณฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์ อันเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ มีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ เมื่อถูกทำลายก็จะหมดสภาพไป ไม่สามารถฟื้นฟูคืนสภาพเดิมได้อีก เช่น เกาะ แก่ง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก โป่งพุร้อน แหล่งน้ำ ชายหาด ซากดึกดำบรรพ์ (พืชและสัตว์) และธรณีสัณฐาน และภูมิลักษณะวรรณ

สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (Cultural Environment)

หมายถึง สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่อยู่โดยรอบแหล่งศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม ศิลปกรรม ในที่นี้คือ สิ่งที่มีมนุษย์ได้สร้างหรือกำหนดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน และได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี เทคโนโลยี ได้แก่ พระราชวัง วัด ศาลา สถาน ศาล อนุสาวรีย์ ป้อม คูเมือง กำแพง

เมือง อาคารที่มีคุณค่าทาง สถาปัตยกรรม สะพาน ท่าเรือ และแหล่งชุมชนโบราณ นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมยังหมายถึง พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่สะท้อนถึงคุณลักษณะสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม บอกเล่าเรื่องราวพัฒนาการของสังคมและมนุษย์ผ่านประวัติศาสตร์อันเป็นผลและเกี่ยวเนื่องมาจากวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่า (การให้ความหมาย) ของสังคม

4. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการวิจัย คือ

1. การศึกษาภาคเอกสาร ผู้วิจัยเน้นใช้การศึกษาเอกสาร (Document Data) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

2. การศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยเน้นใช้การวิจัยจากข้อมูลเรื่องเล่า (Narrative Research) ใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) สำหรับการจัดการความรู้และใช้กระบวนการถอดบทเรียน รวมทั้งการเก็บข้อมูลจากเรื่องเล่า (Story Telling) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เครือข่ายของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ได้แก่ คณะกรรมการประจำหน่วย พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น และประชาชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลา 12 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2562

ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและน่าเชื่อถือจึงได้ใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่

1. การวิเคราะห์เอกสารและหลักฐานต่างๆ (documentary analysis)
2. การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนจากคำบอกเล่า (oral history)
3. การเดินสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน (transect walk and guide field walk)
4. การสังเกตและการจดบันทึก (observation and field-note)
5. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interviewing)
6. การจัดกลุ่มสนทนา (focus group discussion)

โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความลึกซึ้งและการอิ่มตัวของข้อมูล (data satiation) เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจน ผู้วิจัยลงพื้นที่เพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2555 และ บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 184) รายละเอียด มีดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ 1) แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกัน หรือไม่ 2) แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และ 3) แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านรวบรวมข้อมูล (Methods Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตการณ์คู่กับการซักถามสัมภาษณ์พร้อมกัน

3. การสร้างบทสรุปและยืนยันบทสรุป คือ การนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีมาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง โดยเน้นความเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริง

จากข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจัดทำหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหาและการตีความจากข้อมูลที่ได้ ตามกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล (Content Analysis) เพื่อสรุปประเด็นตามกลุ่มข้อมูลและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มข้อมูล

5.สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษา ผู้วิจัย พบว่า

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม และ 28 สิงหาคม 2527 เห็นชอบในหลักการแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยเจตนารมณ์ของแผนเน้นการพัฒนาวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมให้เป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1.ให้มีการศึกษาอบรมและประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อเป็นการป้องกันที่ต้นเหตุ 2.ให้มีหน่วยงานดูแลและตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาลุกลามเกินกว่าจะแก้ไขได้ 3. ให้มีมาตรการควบคุมการใช้พื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้การพัฒนาเป็นตามหลักการที่ถูกต้องเหมาะสมและประสานประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม

แผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2527 ได้กำหนดให้ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต่างๆ ซึ่งจัดตั้งโดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นขึ้นในแต่ละศูนย์วัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ ให้สถาบันการศึกษาซึ่งมีอยู่แล้วทุกจังหวัดในท้องถิ่น มีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของแหล่งศิลปกรรม และแหล่งธรรมชาติ รวมถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน และเพื่อให้เป็นหน่วยติดตามตรวจสอบดูแลป้องกัน โดยให้ประชาชน เป็นผู้ปกป้อง ดูแลรักษาสสมบัติของท้องถิ่นและของชาติ โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ในท้องถิ่นแต่ละจังหวัด นอกจากจะมีมรดกทางวัฒนธรรมแล้วยังมีแหล่งวัฒนธรรมอันควรอนุรักษ์ ซึ่งมีแนวทางอนุรักษ์และดำเนินการในลักษณะเดียวกัน คือ การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม อันควรอนุรักษ์มากมายหลายแหล่ง ปัจจุบันการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จำเป็นจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่อยู่ในพื้นที่ด้วย เนื่องจากมีความสัมพันธ์อย่างเกี่ยวเนื่อง และเป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของแหล่งศิลปกรรม

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2532 - 2534 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอให้ปรับปรุงองค์ระดัจังหวัดทางด้านสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่มีอยู่แล้วในทุกจังหวัด ให้ครอบคลุมเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกอบกันในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลได้มีนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ซึ่งการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์ และมีผลกระทบต่อแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สน.) จึงได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ซึ่งเป็นคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2545, วันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2546 และ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 ตามลำดับ ซึ่งได้เห็นชอบให้เพิ่มบทบาทหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น ดำเนินงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จึงได้ปรับชื่อให้เหมาะสมเป็น “หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น” (Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment : LUCNCE) อันมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ควบคู่กันไปการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (สำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม, 2560: 10-11) โดยปัจจุบันหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น ตั้งอยู่ในพื้นที่ 76 จังหวัด (ยกเว้น กรุงเทพมหานคร) ซึ่งตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2 แห่ง โรงเรียน 42 แห่ง และสถาบันการพลศึกษา 3 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ ให้เป็นหน่วยงานในท้องถิ่นที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ หน่วยอนุรักษ์ฯ ยังทำหน้าที่อบรมและประชาสัมพันธ์ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และเป็นหน่วยตรวจสอบดูแลป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมที่ต้นเหตุ

ในส่วนของภาคอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมกลุ่มจังหวัดนั้น มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม โดยการประสานงานภายในกลุ่มจังหวัดให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพและ

สัมฤทธิ์ผล จึงมีการแบ่งเป็น 18 กลุ่มจังหวัด โดยให้มีตัวแทนกลุ่มจังหวัด หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งในรอบปี พ.ศ. 2561 นั้น ตัวแทนกลุ่มได้แก่ จังหวัดลำปาง น่าน เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ มุกดาหาร กาฬสินธุ์ นครราชสีมา อุบลราชธานี ปทุมธานี อ่างทอง นครนายก นครปฐม เพชรบุรี ตรวต นครศรีธรรมราช ภูเก็ต และสงขลา (กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม, 2562: 9)

ดังนั้น คณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัดนครปฐม จึงเป็นองค์กรที่แต่งตั้งขึ้นภายใต้กฎหมาย มีบทบาทในการกำหนดมาตรการ แผนปฏิบัติการ แนวทางด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในระดับจังหวัด และกำกับ ดูแล ติดตาม ประสานงานและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในพื้นที่ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนฟื้นฟูให้เหมาะสม นอกจากนั้น ยังเป็นกลไกที่สำคัญในการดำเนินงานให้กับหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมต่อไป

สำหรับหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมนั้น ตั้งอยู่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานต่างๆ ในฐานะหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม อันมีอาจารย์ญาณภัทร ยอดแก้ว ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

ที่สำคัญ การปฏิบัติงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมนั้น มีลักษณะการทำงานในรูปแบบของการประสานงานแบบคณะกรรมการ โดยมีคณะกรรมการประจำหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นอยู่ในหน่วยอนุรักษ์ฯ ซึ่งมีการดำเนินงานในลักษณะของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในเชิงบูรณาการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนาที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไปในทิศทางเดียวกัน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งตั้งอยู่ในสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ในการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์ฯ นั้น ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานนโยบายและแผนฯ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 ระดับนโยบาย ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นระดับจังหวัด ชุดที่ 2 เป็นชุดปฏิบัติงานเลขานุการหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานประสานงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บทบาทและหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์ฯ มีดังนี้ (ญาณภัทร, 2561: 2-3) ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
2. ศึกษา รวบรวม บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม
3. ตรวจสอบ ดูแล สิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมในพื้นที่รับผิดชอบและรายงานสถานการณ์ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ไปยังสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในแต่ละท้องถิ่นให้ถูกวิธี โดยท้องถิ่นและประชาชน มีบทบาทสำคัญ ด้วยการเสริมสร้างบุคลากรในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ

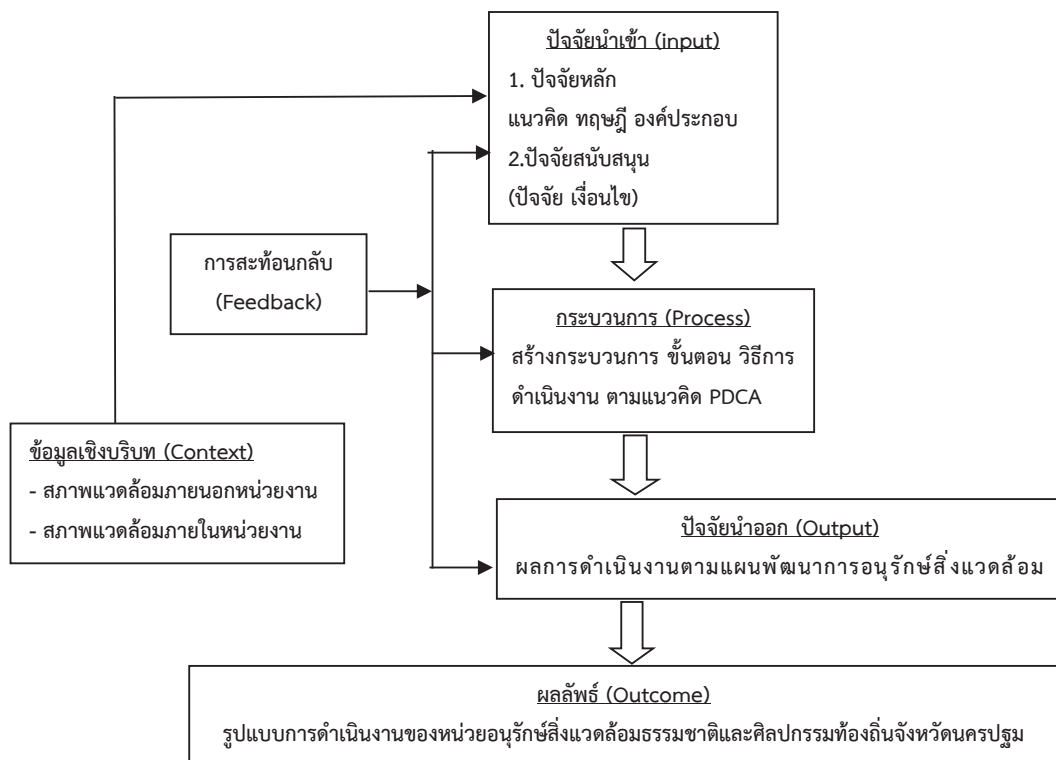
5. สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเข้ามาในพื้นที่ที่เป็นแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม เพื่อให้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมเป็นไปอย่างสอดคล้อง

6. ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

7. ปฏิบัติงานในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด

บทบาทหน้าที่สำคัญของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น คือ การเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในเบื้องต้น โดยประสานงานกับเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาทางด้านวิชาการที่เหมาะสม ในฐานะที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์ฯ และผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จะต้องนำเรื่องเสนอคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาและผลักดันให้มีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบตามที่หน่วยอนุรักษ์ฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อไป

จากการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม สามารถอธิบายได้โดยใช้ทฤษฎีระบบของเดวิด อีสตัน (David Easton, 1979) มาอธิบายเพื่อให้เห็นถึงบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) ปัจจัยนำออก (Output) และการสะท้อนกลับ (Feedback) ซึ่งสามารถแสดงตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

1. การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม คำนึงถึงสภาพเชิงบริบท (Context) เพราะในแต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อาทิเช่น สภาพแวดล้อมทางสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม ศิลปกรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมชุมชน ภาวะผู้นำ เศรษฐกิจชุมชน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่แต่ละพื้นที่

2. การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม คำนึงถึงปัจจัยนำเข้า (input) เพราะเป็นสิ่งที่ส่งผลทำให้กระบวนการดำเนินงานประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดความเป็นรูปธรรม เช่น การรับทราบปัญหา ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่ามีปัญหาและความต้องการ รวมทั้งต้องการแก้ไขปัญหายังไง ปัจจัยนำเข้ายังครอบคลุมถึงบุคลากร เจ้าหน้าที่ หน่วยงาน กลุ่มเครือข่ายที่เข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้วย

3. การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม คำนึงถึงกระบวนการ (Process) เพราะเป็นขั้นตอนที่ผ่านการรับฟังปัญหา ความต้องการและแนวทางการแก้ไขมาพิจารณาเพื่อวางแผนงาน พัฒนากลไกการทำงานเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม คำนึงถึงปัจจัยนำออก (Output) เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน กระบวนการดำเนินงาน ปัญหา ความต้องการและแนวทางแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์ฯ จังหวัดนครปฐม สอดคล้องกับแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนฯ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. การสะท้อนกลับ (Feedback) เป็นกระบวนการนำเอาผลลัพธ์ ผลกระทบที่ได้รับหรือเกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงานไปพิจารณา เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่อย่างไร เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนกลับไปพิจารณาในการดำเนินการต่อไป

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของสำนักงานนโยบายและแผนฯ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งร่วมเป็นภาคีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมกลุ่มจังหวัด เพื่อมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนงานตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ให้จัดกิจกรรมตามแนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2525 ให้สอดคล้องกับนโยบาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม (สำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม, 2560: 19-20) หน่วยอนุรักษ์ฯ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดังนี้

แผนงานที่ 1 การบริหารหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

คณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ได้มีมติเห็นชอบแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด ในการประชุมครั้งที่ 7/2555 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2555 ตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด ให้หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น 76 จังหวัด ร่วมเป็นภาคีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมกลุ่มจังหวัด เพื่อมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนงานตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้การสนับสนุนงบประมาณประจำปีในการดำเนินงานแก่หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม จำนวน 75,000 บาท เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ซึ่งหน่วยอนุรักษ์ฯ จังหวัดนครปฐม จึงได้จัดกิจกรรม เฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม โดยเน้นการเพิ่มบทบาทภาคีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้เป็นที่กว้างขวาง จัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่หลักของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น และนำเสนอ สผ. เพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณอุดหนุนประจำปี ติดตามตรวจสอบและรายงานผลการสำรวจและติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม โดยจัดทำรายงานสถานภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ปีละ 1 ครั้ง และส่งรายงานให้ สผ. รวมทั้งจัดประชุมคณะกรรมการประจำหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

และคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และส่งรายงานการประชุมให้ สผ. ที่สำคัญได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ และส่งให้ สผ. ก่อนสิ้นสุดปีงบประมาณของทุกปี แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานอนุรักษ์ฯ จังหวัดนครปฐม ดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระดับจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมต่อท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

แผนงานที่ 2 การประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและความสูญเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาจทำให้แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม ได้รับผลกระทบ ยากต่อการป้องกันและแก้ไข หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม ได้เห็นความสำคัญและคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นควรจัดทำข้อมูลสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรมอันควรอนุรักษ์ในจังหวัดนครปฐม ตามโครงการมรดกแห่งชาติ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมอันควรอนุรักษ์ที่มีความโดดเด่นและมีความสำคัญในระดับท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้หน่วยงานในท้องถิ่นได้ตระหนักและเห็นคุณค่า ความสำคัญของแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม แต่เนื่องจากแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมแหล่งใหม่ยังไม่ได้มีการประกาศเป็นมรดกจังหวัดนครปฐม ตามโครงการมรดกแห่งชาติ ปัจจุบัน หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมจังหวัดนครปฐม จึงยังไม่ได้จัดกิจกรรมการจัดทำข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมอันควรอนุรักษ์

แผนงานที่ 3 การอบรมสัมมนาเผยแพร่ความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมจังหวัดนครปฐม เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการอนุรักษ์คุ้มครองสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม จึงมุ่งหวังให้ท้องถิ่น ได้เห็นคุณค่า ความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมของท้องถิ่น พร้อมทั้งเกิดเครือข่ายบุคลากรดำเนินงานอนุรักษ์คุ้มครองสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือ กันในทุกภาคส่วน เกิดความสะดวกรวดเร็ว และสามารถขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายตามที่ต้องการ จึงได้จัดทำกิจกรรม สร้างเครือข่ายบุคลากรในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ยกตัวอย่างเช่น โครงการอนุรักษ์การทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งชุมชนเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรภัทธ ยอดแก้ว (2561) พบว่า ผ้าทอลาวครั้ง เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวลาวครั้ง เป็นผ้าทอมือที่มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพราะ แสดงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน มีลวดลายผ้าทอ ได้แก่ 1. ลวดลายธรรมชาติ 2. ลวดลายเรขาคณิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรภัทธ ยอดแก้ว (2563) พบว่า ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้รับการอนุรักษ์ สืบสานและส่งเสริมโดยเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ซึ่งมีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าลาวครั้งขึ้น โดยเน้นอนุรักษ์วิธีการทอผ้าและลวดลายผ้าแบบโบราณที่มีการสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สายน้ำ ภูเขา และสัตว์ เป็นต้น ผสมผสานกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นและจินตนาการของช่างทอผ้า เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกมะเดื่อที่สวยงาม นำไปตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้สอยต่างๆ

แผนงานที่ 4 การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ ศิลปกรรมท้องถิ่น

การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม จำเป็นต้องมีข้อมูลรายงานสถานการณ์และการสื่อสารที่มีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพื่อประกอบในการตัดสินใจ การวางแผนเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องและยั่งยืน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดตั้งศูนย์ประสานงาน ติดตาม และนิเทศ (ศปน.) อยู่ที่สำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนติดต่อ

ประสานงานกับภาคีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม โดยนำนโยบายจากคณะกรรมการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ผ่านสำนักงานฯ ไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย อย่างความรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์และเผยแพร่ข้อมูลให้ได้รับรู้ได้พร้อมๆ กันในคราวเดียว มีการนำ Social Media อาทิ Facebook, Line, Youtube มาใช้ในการดำเนินงานประสานงาน เพื่อรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในจังหวัดและความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมทั้งเพื่อประสานข้อมูลระหว่างหน่วยอนุรักษ์จังหวัดต่างๆ ในส่วนกิจกรรม จัดทำข้อมูลตามระบบเผยแพร่ข้อมูลแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมของประเทศนั้น หน่วยอนุรักษ์ฯ จังหวัดนครปฐม จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมการพัฒนาระบบจัดการข้อมูลและการสื่อสารทางระบบ Social Media ของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นฯ

จากการศึกษาผลจากการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์ฯ พบว่า มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยอนุรักษ์ฯ จะอยู่ในช่วงระยะเวลาของการดำเนินงาน ภาระหน้าที่ประจำของตนเอง บางครั้งจึงทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สามารถดำเนินการตามระยะเวลาแผนงานที่กำหนดไว้ได้ทัน
2. การดำเนินงานต่างๆ ของหน่วยอนุรักษ์ฯ จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนิน เช่น การติดตามสถานการณ์สำรวจแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมที่อยู่ห่างไกลกันในแต่ละพื้นที่ ทำให้อาจดำเนินการไม่ครบทุกแห่งและไม่ทั่วถึง
3. การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมที่ถูกต้อง และยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์ฯ อย่างแท้จริง ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์ฯ
4. การติดตาม ตรวจสอบสถานการณ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม ทำให้ดำเนินการได้ไม่เต็มที่และทั่วถึง

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม ควรจะดำเนินการ ดังนี้

1. ควรพัฒนากระบวนการทำงานให้เป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA กล่าวคือ มีการจัดทำแผน การดำเนินงาน การรายงานผล และการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานไปปรับปรุงแผนงานและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในปีต่อๆ ไป
2. ควรส่งเสริมให้มีการประชุมทั้งภายในและภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
3. ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น ในรูปแบบการจัดการความรู้ (KM)

จะเห็นได้ว่า หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น เป็นองค์กรในระดับท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ โดยมีระบบการบริหาร รวมทั้งการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน การดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นที่ เป็นการดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการ และมีได้เข้าช้อนกับหน่วยงานอื่นแต่อย่างใด นอกจากนั้นยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานและประสานงานทางด้านวิชาการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ประชาชนในท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรภัทร ยอดแก้ว (2559) พบว่า แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ได้แก่ นโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมลาวครั้งมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พัฒนาและสนับสนุนให้ชุมชนเทศบาลโพรงมะเดื่อ เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง สนับสนุนทุนวิจัยแก่สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาวิจัยแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในชุมชนเทศบาลโพรงมะเดื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ คานและสมกุล ถาวรกิจ (2560) พบว่า รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน กรณีศึกษาโครงการวิจัยและ

พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการและแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 3) ขั้นตอนในการดำเนินการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมประชาชนชุมชนบ้านเป็ดไผ่ มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรเดช ชูมณี (2557) พบว่า ประชาชนชุมชนบ้านเป็ดไผ่ มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับน้อย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรต้นไม้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาลย์ ธรรมสอน (2557) ผลการสืบค้นแหล่งธรรมชาติ จุดเด่นและ ศิลปกรรมชุมชนจัดทำแผนที่ด้วยระบบ GPS พบว่า จุดเด่นของแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมชุมชน ประกอบด้วย 1. แผนที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติแม่वंศ์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองน้ำไหล อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตำบลนาบ่อคำ 2. แผนที่แหล่งศิลปกรรมท้องถิ่น ประกอบด้วย แหล่งศิลปกรรมวัดนาบ่อคำ แหล่งศิลปกรรมวัดชัยภูมิ แหล่งศิลปกรรมภายในวัดสร้อยสุวรรณและศาลเจ้าแม่สร้อย แหล่งศิลปกรรมภายในวัดแม่มาลีและศาลเจ้าแม่สร้อย แหล่งศิลปกรรมภายในวัดปางขนุน แหล่งศิลปกรรมภายใน วัดคลองน้ำไหล แหล่งศิลปกรรมโบสถ์คริสตจักร บ้านคลองลานพัฒนา และแหล่งศิลปกรรมภายในวัดเขาแก้วสวรรค์

6. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เผยแพร่หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม ผ่านสื่อต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในจังหวัด รู้จักอย่างกว้างขวางทั่วถึง รวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนและภาคเอกชนตระหนักในความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
2. ควรสนับสนุนงบประมาณจัดพิมพ์หนังสือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม เพื่อรวบรวมข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น เป็นฐานข้อมูลในการอ้างอิงให้กับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจทั่วไป
3. ควรจัดทำฐานข้อมูลและระบบเครือข่ายสารสนเทศด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เพื่อให้ประชาชนทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และช่วยปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น
4. ควรสนับสนุนงบประมาณการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
5. ควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยอนุรักษ์ฯ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามแผนงาน วัตถุประสงค์และตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร. วิรัตน์ ปิ่นแก้ว อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และอาจารย์ญาณภัทร ยอดแก้ว ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เอื้อเฟื้อและให้คำปรึกษาข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น โดยงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

8.เอกสารอ้างอิง

- Easton, David. (1979). A Systems Analysis of Political life. Chicago: University of Chicago Press.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. (2559). การศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 6 วันที่ 15-16 สิงหาคม 2559. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. (2563). รายงานวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ผ้าทอลาวครั้งกับการสืบสานวัฒนธรรมวิถีพุทธของชาติพันธุ์ ลาวครั้งในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม. (2562). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2561 หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น. กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ชัชวาลย์ ธรรมสอน. (2557). รายงานวิจัยเรื่อง แผนที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ญาณภัทร ยอดแก้ว. (2561). เอกสารแนะนำหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม พ.ศ.2561. หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ญาณภัทร ยอดแก้ว. (2562). แผนงาน/โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562. หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ ศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธีรเดช ชูมณี. (2557). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ดในตำบล ห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์. (2555). การออกแบบการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรายุทธ คานและสมกุล ถาวรกิจ. (2560). รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนกรณีศึกษา:ชุดโครงการวิจัยและ พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารสารสนเทศ 16 (2), 169-181.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). คู่มือแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเพื่อ ผลิตผลกระทบนด้านภูมิทัศน์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เรือนแก้วการพิมพ์.
- สำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม. (2560). คู่มือการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ในระดับท้องถิ่น. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม.